

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Eulv. Regele Ferdinand 22.
(József tőherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat)

Sürgőnycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF. *

ELOFIZETES

• HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre 482 Lei.

Fél évre 216 Lei.

Negyed évre 108 Lei.

Havonta 86 Lei.

Hirdetések díjszabás szerint
vételnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

A megbukott diktatura.

Szófiában már hetek óta tartott az elfojtott izgalom, a miniszterelnök a borbélyos behozatalára új törvényjavaslattal állott elő, a korábbi miniszterek valamennyien fogságban sanyıldtek, Sztambulinszky miniszterelnök volt a korlátlan ur Bulgáriában, még a királyi hatalom is eltörpült mellette. vérbé fojtott minden fiangosabb el lenvéleményt, leigázott mindenkit, és utóljára is kijelentette, hogy a parasztságát Szófiára zúdítja, ha csak a legkisebb ellenzéki mozgolódást látja. Hónapokon át nőtt meg az az elkéseregés, amelyet a Sztambulinszky kormány diktatorikus uralma váltott ki. Forradalmi jellegű megmozdulásban rohant az ország elfojtott izgalma és elkéseregése és máról holnapra minden várontás nélkül elseperte az egész erőszakos rendszert. Miniszterek fogságban vannak már. Állítólag a vaskezü miniszterelnököt is elfogták, az erőszakra épített uralom szinte önmagától összcsonlott. Önmagától és vértelenül ez a mostani bolgár összeomlás és átalakulás jelzője. A népet már régóta csak a rendszer erőszakossága tartotta össze és most hogy hirtelen megszűnt a régi erőszak, minden ellenállás nélkül és a felszabadulás érzetével adta meg magát az egész bolgár nép az új forradalmi kormánynak. Vértelen volt a forradalom Bulgáriában, mert a kormány erőszakossága a sajtó híveit is szolgálkúiségre kényszerítette és a forradalom kitörésekor szóltanul adták meg magukat.

A Sztambulinszky uralom parasztdiktaturája különösen azzal támasztott gyűlöletet maga ellen, hogy minden erővel az értelmi osztály és a királyi tekintély elhomályosítására törekedett és csak egyetlen társadalmi osztálynak, a földmiveseknek érdekeit tartotta szem előtt. Ez a magyarázata annak, hogy a kormányt bukátó forradalmi megmozdulás élére egyetem tanárok s a bolgár középosztály számos kiemelkedő alakja állottak. A kárhozat is a forradalom mellett foglalt állást és az egyes katonai alakulatok vezetését az ügyesen megszervezett tartalékos tisztek vették át, az ország értelmisége és a középosztály vezető eleme. Maga a király is a forradalmárokkal rokonszenyez és

már tegnap feloszlatta a szobran-jet.

Ma kellett buknia Sztambulinszkynek, mert osztálydiktatúrát akart rákényszeríteni nemzetére. Ma, amikor annyi érdek és szenvedély fellobbantani készül az agrárdemagógia veszedelmes tüzet, komoly jelenség mindnyájunk számára a szófiái ellenforradalom. Sztambulinszky a maga erőszakos egyéni eszközeivel üldözött minden más társadalmi osztályokat ami végül feldöntötte egész uralmát. A forradalmak hosszú sora igazolja, hogy diktatura nem lehet bázisa semmiféle kormányzásnak. Legyen az a töké diktatúra, vagy az ipari munkásság kommunizmusa, a feudális nagybirtok önkénye, vagy a kisbirtokos parasztság egyeduralma, sohasem rendelkezhetik korlátlan hatalommal egyik társadalmi osztály a másik felett. Az erőszak erőszakot szül, az akció reakciót és ez a közismert történelmi igazság bukattatta meg Sztambulinszkyt, aki bizonyára azt hitte, hogy kivétel és vasökle alatt összetörök minden ellenvélemény.

Most lehanyatlott a vasökle, és kihullott belőle a hatalom. Most a polgári demokrata irányzat ragad-

A rigai strandon.

Irta: Virányi Elemér.

(II.) Rigának azonban egy nagy elmulhatatlan szépségű vonzóereje van: híres strandja. A város maga nem fekszik ugyan a tengerparton, de különösen a nyári időben, lépten-nyomon, Berlinre emlékeztető forgalom sűrűséggel szaladnak a zsufolt vonatok reggeltől késő estig a part mentén felsorakozó kedves hangulatu fürdőhelyekre, amelyek Rigától—Slo-kig szinte megszakítatlan sorban terülnek el. A város lakosságának talán fele is kint tanyázik nyáron a csinos villákban. Északon ridek a tél, rövid a nyár, az emberek télen intenzíven dolgoznak, de nyáron ezután alaposan kipihenik magukat: a nyár minden szépségét szeretik kiélvezni. A béke idején előkeiő orosz s idegen vendégek nagyszáma virágoztatta fel a rigai strandot. Oroszország minden részéből áramlottak a gazdag emberek, hogy legalább egyszer nyaralhassanak a rigai strandon. Mivel a lettek, ez az életvidám-

ta kezébe a hatalmat Bulgáriában, ami a külső jelek szerint sirja lesz

minden erőszakpolitikának és a bukása minden diktaturának.

Anglia hajlandó tárgyalni.

A franciák ragaszkodnak a passzív ellenállás megszüntetéséhez.

Párisból táviratozzák: A legjelentősebb esemény az, hogy a belga kormány hivatalosan megkérte Angliát és Olaszországot, fogadják el a május 25-én Párisban átnyújtott belga javaslatokat a jóvátételi tárgyalások alapjául. A francia külügyminiszteriumban megjegyezték, hogy a francia kormánynak nincs ugyan ellenvetése a belga javaslatoknak alapul való elfogadása ellen, de a francia elfogadás nem egyezik a belgával. A tárgyalások során a belga emlékirat néhány pontjának megváltoztatását javasolják. A külügyminiszteriumban hangsúlyozzák, hogy a francia nézet szerint a passzív ellenállás kérdése élesen elválasztandó a jóvátételi tárgyalásoktól. — Franciaország megmarad ama követelése mellett, hogy Németországnak le kell mondania a passzív ellenállásról.

Londonból táviratozzák: Saint Aulaire londoni francia nagykövet ma délután kifejtette lord Curzon külügyminiszter előtt Poincaré né-

zeteit a Németországnak adandó válaszról. A Reuter ügynökség szerint a francia nagykövet szóbeli közlése azt tartalmazza, hogy az antant hatalmak jóvátételi megbeszélése előtt Németországnak közös jegyzéket küldjenek, amely a passzív ellenállás megszüntetésére hívja fel a német kormányt. Este hat órára hívták össze az angol minisztertanácsot a német memorandum tárgyalására.

Londonból táviratozzák: A Times szerint a jóvátétel kérdése kritikuss stádiumba jutott, amennyiben először történt, hogy Németország olyan javaslatot tett, amelyet Anglia megfelelő alaprak tart a tárgyalásra. Minden attól függ, hogy az angol-francia tárgyalások milyen eredménnyel járnak. A Daily News furcsának tartja, hogy a francia sajtó neveltségesnek és elégtelennek nevezi a német ajánlatot, amelyben a német kormány Németország egész közgazdasági életét az adósságok megtérítésének szolgálatába állítja. Az angol

kissé könnyelmű s nagyon ravasz szláv fajú nép a halódó Riga megmentésére a messze távlatok felé utazók számára nem csinált eddig direkt összeköttetést, kénytelen vagyok már harmadszor egy napot itt tölteni. Mindannyiszor felhasználtam az alkalmat a strand meglátogatására, annál is inkább, mert már első ízben lebilincselte csodálatos szépsége.

A városban az egyetemesen egyforma európai kultúrét megnyilvánulásai: fényes kirakatok, négy-öt emeletesre felhuzott palota sorok, legújabb divatu eleganciával öltözött nők, a fel-felhangzó német szó otthonos érzést keltenek bennem. Csak a rigai állomáson érzem magam teljesen idegennek a zürös tolongásban. Minden felirás lettül, a szolgálatot tevő hivatalnokok, szolgálk alig akarnak németül beszélni, annak ellenére, hogy nem kívánhatják az idegentől nyelvük megtanulását és annak ellenére, hogy Riga — német város. Az orosz, különböző helyeken és formákban tör-

tént megnyilatkozásának ismerésére vágyódó emberi lélek: az ölelő karokként összefonódó európaiasság, annak millió és millió szálakkal egymáshoz tapadó összetartozósága elé nem szabad korlátoló gátakat emelni elavult felfogások alapján egy jelentéktelen területtel nyelvnek domináns és kizárólagos szerepet juttatva. Hiszen nincsen ebben semmi, ha egy máshonnan jött ember is tudni akarja, hol vannak a dolgok, melyek az ottani ember munkájából fáradtak ki. Észtországban (pedig emografiaiilag 93 százalékban eszt a lakosság), mindennütt eszt, német és orosz felirásokat találtam. Világos dolog, hogy senkinek sincs oka panasza, s pékésen él egymás mellett a három nyelvű ember.

A hatalmas rigai felsőpályaudvaron állandóan nagy forgalom bonyolódik le. A rigai öböl szépasszony, csak szórakozásra való, a szárazföldi tranzit kereskedelem Oroszország felé, a két rigai állomáson át veszi útját. (Hajó-

Közvélemény és sajtó kielégítőnek találja a javaslatot nem azért, hogy Németországot védelmezze, hanem azért, hogy módot találjanak a megoldásra. Ha Poincaré, írja a lap, elutasítja a javaslatot, hogy ellenőrzést gyakorolhasson a német ipar felett, Anglia számára eljött az időpont, amelyben a maga politikáját kell követnie. A

Westminster Gazette írja: A francia kormány legújabbán azt kívánja, hogy a kormány járjon közbe a németeknél a passzív ellenállás megszüntetésére, ami a Ruhr-megszállás jogosságának elismerése. Erről azonban szó sem lehet.

vicl Józsefet, a kolozsvári egyetem professzorát, hogy írja meg Petőfi életét és jelentőségét a valódi irodalmában — román nyelven. A könyv már egy esztendeje megjelent és 30 oldalon, népszerű nyelven mondja el, hogy mit jelentett Petőfi a világnak.

— És a magyaroknak!

— Önöknek is jelenthetett talán sokat, nacionalista szempontból. Érte és általában a román irodalom: Petőfi-ben a humanitást tiszteltük meg, amikor brosurát adtunk ki róla. Mert humanista volt legelső sorban!

— És magyar költő — mondom halkán.

— Az emberiség költője — mondja Banu meggyőződéssel.

— Az emberiség magyar költője, mondom.

Bonu elmosolyodik.

— Igen, ebben megállapodhatunk. Az emberiség nagy magyar költője.

— Most tárgyalnak az ön miniszteriumában a magyar színházak koncessziójáról. Mik az impressziói ezekről a tárgyalásokról?

— Nem veszek részt rajtuk személyesen, a megbízottam Solnescu vezérfelügyelő. Amint az ő referációjából tudom, ismét nyolc koncessziót adtunk ki a jövő szezonnak a magyaroknak. A román-magyar vegyes színháztervek nemcsak veszélyes mindkét nemzet színészetére, de abszurdum is.

— Megvalósíthatatlan?

— Megvalósíthatatlan, főleg anyagilag. Én magam már kezdetben nem helyesltem. Ami rátért arra, hogy foglalkozzam a gondolattal, az tulajdonképpen a magyar színigazgatók háborúsága volt. Mi azt várjuk Bucurestiben, hogy megjelennek itt a magyar direktorok és teljes közöttük a harmónia. E helyett ide jönnek és itt tör ki minden egyes esetben a háborúság és az egymás közötti irigykedés, vagy rosszakarat. — Mit használ a mi jóindulatunk, ha ezek az urak nem értik meg egymást?

Itt már nem tudtam tovább kérdezni. Banu észrevette, hogy ez az a kérdés, amely nemcsak aktuális, de fájdalmas is. És még egy:

— C'est dégoûtant — mondja.

Egy gesztus, lemondó, tragikus. Ha ezt a gesztust a magyar kultúra kitűnő zászlóvivői, a magyar színigazgatók látták volna, Bucurestiben sohasem csatáznának. — Az erdélyi magyar színigazgatók ügyében fölfordult az a régi latin mondás, hogy „si vis pocem, para belluxi.”

Nem kellene háboruszkodni, ha békét akarnak.

Fekete Tivadár.

A huszártiszt büne.

(Megmérgezte az apósát, mert nem adott pénzt.)

Florenzből jelentik: Szenzációs per tárgyalását kezdte meg itt a bíróság. Mario Biselli huszárkapitány ül a vádlottak padján azzal vádolva, hogy meggyilkolta az apósát s gyilkossági kísérletet követett el az anyósa ellen. Biselli kapitány három esztendővel ezelőtt vette feleségül Alfred Bini dúsgazdag kereskedő egyetlen leányát, Liviát. A házasság eleinte boldog volt. Később a kapitány ülandóan zaklatta a feleségét, hogy kerjen pénzt a szüleitől. Bini eleinte eléget tett ezeknek a kéréseknek, de későbbben kerekén megtagadta.

— Tönkremegyünk — mondták — ha a költségek tovább is ebben a tempóban folynak!

A kapitányt bántotta a visszautasítás. Elhidegült a feleségétől és nem volt többé figyelmes férfi. Az após ennek ellenére sem volt hajlandó többé a veje adósságait kifizetni, sőt mindenfelé beszélte, hogy ne hitelezzenek a családnak, mert ő nem ad neki több pénzt. — Ugylátszik, Biselli Mariót rendkívül elkésesítette apósa viselkedése. Egy ízben ő vitte be apósának és anyósának a délutáni feketekávéját, amelytől mind a ketten rosszul lettek. Ekkor még nem gyanítottak semmit. A betegségük alatt a kapitány igen figyelmes volt irányukban. Ő adta nekik oda a gyógyszereket és az ételeket. — Egy este tejet kértek.

— Majd én behozom a tejet! — szólt udvariasan a kapitány.

Be is hozta s az öregek mohóan megitták. Nyomban azután görcsök fogták el mind a kettőjüket. A férfi néhány óra múlva meghalt, míg a nőt az orvosok megmentették. Binié gyilkosság miatt jelentette fel a kapitányt. A hatóságok megindították az eljárást és a nyomozás során annyi gyanu merült fel a kapitány ellen, hogy letartóztatták. Tisztársai nem akartak hinni bűnösségében. Amikor a rendőrtisztviselő leakarta tartóztatni, az ezredese közbelépett.

— Nem engedem meg: szölt, hogy kártalan embert elfogjanak.

Csak később, az előterjesztett bizonyítékok láttára egyezett bele, hogy börtönbe vigyék a kapitányt. A főtárgyaláson mindent tagadott a vádlott. A tanúk kihallgatása napokig fog tartani.

— Nem emelnék új emeletet a budapesti Vigadóra. Budapestről táviratozzák: A magyar főváros magánépítészeti albizottsága ma foglalkozott azzal a kérelemmel, hogy a Vigadó épületére még egy emelet-sort huzhassanak. A bizottság a tervet kivihetetlennek találta és ezért nem adta meg hozzájárulását.

Beszélgetés Banu kultuszminiszterrel.

A magyar-román közeledésről, Petőfi Sándorról, Aradról és az erdélyi magyar színházokról.

(Az Aradi Közlöny Bucurestbe küldött munkatársától.) Constantin Banu, Románia külügyminisztere, az egyetemen nemrégén még a történelmet tanította. A történelem tanárként Banu külsején elegáns zakó és lengő, őszbecsavarodott szakáll maradtak meg. Politikai karrierjét is azzal alapította meg, hogy kitűnő szónok. Ez sokat jelent Romániában. A jó szónokra itt éppen olyan politikai pályafutás vár, mint a régi Rómában, vagy a francia szenátusban. A miniszter államtitkára és igazgatója. Ion Mihulescu, Románia ma élő legnagyobb költője, így beszél a „Chef”-ről:

— Valaki, akiben csak a történelem tisztelete nagyobb az emberek tiszteleténél.

A kultuszminiszter többször fogadott. Legutóbbi találkozásunk a „Flecaru” szerkesztőségében folyt le. Tudni kell, hogy Constantin Banu maga főszerkesztője és tulajdonosa ennek az érdekes irodalmi újságnak, amelynek hasábjain éppen úgy szerepelnek a mo-

zást szempontból e szerep az eszt. Reval-nak jutott.) A személyforgalom roppant nagy, de ezek az emberek, különösen most a szezonnal, főleg a strandra utaznak. Valahogy úgy kell elképzelni a dolgot, mintha fél Arad a Hegyalján lakna nyaranta, s nem volna távolság az a néhány kilométer.

Északra egyenlőség uralkodik, s a harmadik osztályon való utazás az általános. A jették utazás közben nagyon zajosak, dalolnak, duruzsolnak, csapkodják az ajtókat. Mintha az északi népiélék melegsége itt már engedne s mozgékony, temperamentumos kedély nyilatkozik meg lépten-nyomn. A lett ifjak ugyancsak handabandázó természetűek, a lett lányok pedig, különösen a rigaiak, szépek, csinosak. Germán-szláv vérkeveredésből állott elő a mai lettség s a rigai lányok szemében mintha ott csillogna valami az ősgermán erdők hajnali kék homályának misztikumából s hajukon valami speciális aranyárnyalat, valami ősi Szigfridszőkeség szláv hamvassággal befonva, kápráztatja a szemet. Csontszerkezetük is finomabb, mint jobban fel északra s a szemek fehérsége különös.

derm román írók, mint a reakció-sok. Banu ismét a szokásos zsákkett, hóna alatt kis, fekete aktatáska. Itt, a szerkesztőség meghitt asztalai mellett, nem lehet érezni egy pillanatig sem egyebet, mint hogy egy újságíróval beszélgetünk.

— A román-magyar kulturális ledésnek, — mondom — újabban feltűnő és érdekes jelenségeit látjuk Erdély területén. Lehetséges-e ez a közeledés, miniszter ur, nem lesz-e korai, vagy nem jött-e későn?

— Nincs különbség kultúra és kultúra között — feleli Constantin Banu — legalább a szó ideális, elvont értelmében nincs. Az összeolvadást, a kulturák egybeszakadását az új állam érdekei követelik. A most már végleg megállapított konszolidáció megengedi, hogy utakat építsünk egymás felé. A román kultúra és a román civilizáció alkotó-elemeit be kell vinni a népkisebbségek közé, éppen úgy, mint a hogy a magyar kultúra egyes feltűnő jelenségeit megmagyarozni hivatalos és humanus kötelességünk. Tény, hogy a román kultúra kissé exkluzív, de mindig hajlamos a közeledésre.

— Szóval, nincs autogonizmus...
— Szó sincs autognizmusról. A legteljesebb harmóniában fejlődhetünk egymással, egymás mellett. A magyar és román kultúra egybeforrása Romániát a Balkán civilizációs oszlopává emeli.

— Miniszter ur járt már Aradon és ismeri azt a várost. Arad a mindenkor román kormányok mostohagyereke. Tud erről a miniszter ur?

— Aradot én nagyjövőjű és nagy intelligenciájú városnak látom. Főleg abban érzem a jelentőségét, hogy összeforrasztja majd a nemzetiségi intellektualitás alkotóit. Sajnálom, hogy eddig Aradért nem tehetünk semmit, de remélem, hogy meglepetésszerűen rövid időn belül Arad is élvezni fogja a jóakaratot, amivel a kormány intéző körei figyelik. Azt hiszem, hogy a közös kultúra nagy-szerű foyer-ját lehetne kiépíteni Aradtól idáig...

— Hallottam, hogy a kultuszminiszterium résztvett a Petőficentemáriumban. Hogyan?

— Hivatalosan eddig csak egyféleképpen. Felszólítottam Popo-

Védekezés az ujaradi terror ellen.

Dr. Robu főpolgármester erélyes rendszabályai. — Megvonják az árusítási engedélyt. — Eljárás az uszitók ellen. — A közönség türiön.

A Maros tulsó oldalán elterülő Ujarad formálisan hadat üzent Aradnak. Az ujaradi kofák és termelők bojkott alá helyezték az aradi piacot, mert a városi hatóság nem engedi tovább kiuzsorázni a város polgárságát. A harc áll. Hogy ki fog győzni: az iránt nincs kétség. Ha a város közönsége fegyvelmetlenül viselkedik és feljes egészében a hatóság mellé áll: az ujaradiak el fogják veszíteni a játszmát. A hatóságok már eddig is szigorú rendszabályokat léptettek életbe, használni kell a leghatóságosabb eszközöket: ellenbojkottot indítani.

Nem hisszük, hogy erre az ultimációra sor fog kerülni, mert meg van rá a remény, hogy az ujaradiakban mégis győzni fog a jobb belátás. A mai helyzetről alábbi tudósításunk számol be:

Az ujaradi terror.

Ahhoz, hogy tökéletesen megismerjük az aradi élelmiszerüzletiek okait, ki kell mennünk Ujaradra, ahonnan a legnagyobb mennyiségű élelmiszert hozzák be Aradra és nyitott szemmel kell megvizsgálni az ottani állapotokat. Az ujaradi termelők és élelmiszer-árusítók nagy része vagyont szerzett Aradból és kelletlenül káprázásában elégedetlenkedik az aradi maximálás miatt. Természetesen részükre Arad város a kimeríthetetlen forrás, mert Arad város közönségének lelkiismeretlen kizsarálásából sikerült olyan vagyont gyűjteniük, hogy abból földet és házat vásárolhattak. Most azután nem tudnak bele nyugodni abba, hogy a közönség várja a konszolidációt, amellyel meg lehet és meg kell szüntetni az illetéktelen pénziarácslást.

Néhány ujaradi élelmiszerárú a maximális árak élebeléptetése után propagandát fejtett ki Arad bojkottálásá érdekében. Ez a mozgalom könnyen tápot talált, mert a kofák arra számítottak, hogy győzni fognak a közönség elleni harcban. Azt mondták, hogy legfeljebb egy-két napot kell várniok és addig legfeljebb elrohad az összegyűjtött élelmiszer, hisz ők kibírják. Számos árusító verődött össze az ujaradi hídfőnél és ha akadtak olyanok, akiknek lelkiismeretük felszólt a bojkott ellen, azokat erőszakkal terrorizálták. Kora reggel nagy csoportban gyűltek össze a hid előtti téren és azokat, akik átakartak jönni Aradra, megállították és arra kényszerítették őket, hogy ott maradjanak Ujaradon. Az agitátoroknak ez a propagandája Aradra is kiterjedt. Az aradi árusítókat szintén felkeresték és azt mondták, hogyha néhány napig kibírják, a főpolgár-

mester megszünteti a maximálást és árusíthatnak úgy, a hogyan akarnak.

A legszomorubb ebben az, hogy Arad város közönségének egy része valósággal támogatja az ujaradi árusítókat. Lelekiismeretlen mozgalmukban. Kora reggel mennek át Ujaradra, ahol élelmiszereket vásárolnak. Természetesen az ottani kofák alaposan kihasználják őket. Hozzájárul még a bojkottmozgalom erősítéséhez a viszontelárusítók lelkiismeretlensége is. A város vezetősége annak idején rendeletet adott ki, amely szerint viszontelárusítók élelmiszereket csak reggel kilenc óra után vásárolhatnak. A viszontelárusítók azonban a polgármester rendelkezését úgy játszák ki, hogy vagy a késő éjjeli órákban, vagy kora hajnalban mennek át Ujaradra és szekérszámba vásárolják össze az élelmiszereket. Aradi megbízottai pedig házról-házra járnak és így adják el busás hásszonnal az Ujaradon összevásárolt élelmicikkeket.

Kiviteli tilalom Aradon.

Ezeket az állapotokat kétféle képpen lehet segíteni: A hatóságok erélyes rendszabályaival és a közönség türelmével és ellenszervezkedésével. A hatóságok a mai napon a maguk részéről megtették azokat a radikális lépéseket, amelyek a közönség támogatásával feltétlenül eredményre vezetnek.

Dr. Robu János főpolgármester, dr. Angel István polgármester, dr. Mladin Sever ujaradi főszolgabíró és Pociolanu János elsőkerületi előjáró értekezletet tartottak, amelyen megvitatották a jelenlegi állapotokat. Az értekezleten az a nézet alakult ki, hogy az aradi hatóságok semmi esetre sem engedhetnek az ujaradi élelmiszer-árusítók nyomásának és a maximális árakat továbbra is fenntartják. A renitenskedő aradi és ujaradi árusítók ellen pedig olyan rendszabályokat léptetnek életbe, amelyek jobb belátásra bírják őket, mert be kell, hogy ismerjék azt, hogy a lelkiismeretlen kofák konjunkturája ma már megszünt. Dr. Robu János főpolgármester aláírásával ma rendelet jelent meg, amely a következőket tartalmazza:

Arad város vezetősége a mai napon elrendeli, hogy Aradról semmiképpen élelmiszert kivinni nem szabad. Azoktól az aradi élelmiszerárusítóktól, akik nem viszik piacra az élelmiszereiket, minden árjukat elrekvirálják és azokat a hatóságtól bódékban for-

ják maximális áron a közönség rendelkezésére bocsátani. Az élelmiszer árusítóktól pedig megvonja a város az árusítási engedélyt, úgy hogy azt többé semmiesetre sem kapják vissza.

Kitiltják a piacról a bujtogatókat.

A közös értekezleten Mladin Sever ujaradi főszolgabíró kijelentette, hogy kinyomoztatja az ujaradi bujtogató kofákat, súlyosan megbünteti őket és leveiket díszolgtatja a város vezetőségének. A bujtogató kofáktól a város szintén megvonja az árusítási engedélyt és többé mint élelmiszer-árusok nem jöhetnek Aradra. A további renitenskedő ujaradi kofák ellen ugyanezeket a rendszabályokat lépteti életbe a város.

A főpolgármester már érintkezésbe lépett a rendőrséggel, amely a legszigorubbán fogja végrehajtani az értekezleten hozott határozatokat. Egyben a vasutigazgatóságnál is intézkedett, hogy megakadályozzák az élelmiszer kivitelét Aradról. A vámoknál szintén életbeléptették a rendszabályokat. — Most már csak az szükséges, hogy a közönség is támogassa a hatóságokat munkájukban. Egy-két napi türelem kell hozzá és a kofák bojkottja feltétlenül megbukik. Egy kis jóindulattal, még a tehetősebb polgárok is hozzájárulhatnak Ujarad bojkottálásához. Örizzkedniök kell attól saját érdekükben is, hogy Ujaradra menjenek bevásárolni.

A város vezetősége mindent elkövet, hogy a közönséget támogassa az Ujarad elleni bojkottmozgalomban. Ma délután alkalmuk volt beszélni Popa Constantin városi gazdasági tanácsnokkal, aki kijelentette, hogy a városi kerétszet Piata Mihai Viteazul (Ferenc-téri) és Piata Catedraliei (Thököly-téri) sátraiban holnaptól kezdve mindent lehet kapni maximális áron. Szerencsére a kerétszetekben olyan régen nem tapasztalt bőtermés mutatkozik, hogy az egész város közönségét napokig el tudja látni élelmiszerekkel. Ezek után minden remény meg van arra, hogy a hatóságok erélye a közönség türelmével párosulva letudja győzni a kofák mozgalmát.

Ne vásároljunk Ujaradon!

Figyelemre méltó az alábbi levél, amelyet az 'Aradi Közlöny' egyik olvasója küldött szerkesztőségünkbe. A levél a következő:

— Tisztelt szerkesztőség! Az aradi piaci problémát a közönség támogatása nélkül megoldani nem lehet. A hatóságok minden munkája hiábavaló, ha a közönség továbbra is átmege Ujaradra és vásárlásával támogatja ellenségeit, azokat, akik lelkiismeretlenül ki akarják éhezteni a várost. Az ujaradi kofák összefogtak ellenünk és ha mi tényleg nézzük vagy támogatjuk bojkottjukat, akkor győzni fognak. Elérjük, hogy a polgár-

mester kénytelen lesz megszüntetni a maximális árakat és mi ki leszünk szolgáltatva a jól szervezett kofatábor kénye-kedvének.

— Tehát nekünk is cselekedni kell. Az, aki átmege Ujaradra vásárolni, ellensége saját magának és ami még súlyosabb, ellensége a nagyközönségnek. Az ilyen emberrel ellenségként kell bánni. A hatóságok a mi támogatásunkat kérték a bojkott letörésében. Mi pedig most a hatóságok támogatását kérjük.

Rendeljük el a hatóságok hogy tilos Ujaradról vásárolni. Aki ezt a rendelkezést nem veszi figyelembe, attól el kell kobozni az Ujaradról vásárolt élelmiszereket.

Ha ezekkel a rendelkezésekkel támogatják a jóindulatu közönséget a hatóságok, három napon belül zsufolva lesznek az aradi piacok élelmiszerekkel. Tisztelettel: Egy előfizető.

Stinnes kölcsönt keres.

(A német pénzkirály Milanóban és Zürichben tárgyal.)

(Az 'Aradi Közlöny' berlini tudósítójától.) Stinnes, aki kétségtelenül szellemi kezdeményezője a garanciaajánlatnak, amint azt a német gyáripár birodalmi szövetsége a német kormányhoz intézett emlékiratában formálta, nem várta be a garanciaajánlat nyomán megindult eszmecsere, hanem, amint azt egy bizalmas barátjával közölte, Olaszországba utazott, mivel ott fontosabb munkálatok várnak rá Németország érdekében. Abszolút megbízható forrásból jelentik, hogy Stinnes milánói utazása és onnét további útja Zürichbe nagy horderejű politikai ügynek tekintendő, amely szoros összefügg az új német jegyzékkel és melynek az a végső célja, hogy egy Németországnak szánt nemzetközi kölcsönnek a lévőtétel problema keretében való megoldási lehetőségét keresse.

Stinnes, aki bejelentés nélkül érkezett Milanóba, igen kimerítően tanácskozott az olasz pénzügyvilág egyik vezető személyiségével, Toeplitz-zel, aki a Banca Commerciale Italiana ügyvezető igazgatója. Hogy utazása célja: elreplezze, Stinnes olyan nyilatkozatot tételt közzé, hogy milánói sürgős látogatása tisztán személyes és magánjellegű és hogy csak néhány óráig akar ott tartózkodni. Azonban megállapítható, hogy Stinnes a Toeplitz-cel való megbeszélés során nemcsak a nemzetközi kölcsön ügyét vitatta meg, hanem más kombinációkat is, amelyek úgy az amerikai pénzügyi érdekeket, mint az olasz gyáripárt is érintik. Milánóból Zürichbe utazott Stinnes, hogy missziója folytatásaképpen más pénzügyi személyiségekkel is tárgyalhasson.

A bulgáriai polgárság forradalma.

Agyonlötték Szófia rendőrfőnökét. — Bulgáriában rend van. — Jugoszlávia katonai intézkedéseket tesz.

Belgrádból táviratozzák: A szerb-bolgár határról érkező magánjelentések szerint a Sztambulinszky kormány megdöntését tényleges és tartalékos tisztek hajtották végre, akik a forradalom éjszakáján egyenruhát öltöttek magukra. Az összeesküvés élén Lazarov tábornok állt, akinek a macedóniai szervezetek is rendelkezésére álltak. Miután a macedónoknak a nyílt zendülésre irányuló kísérlete kudarcot vallott, a macedón komitácik összehívották a tartalékos tisztek ligájával, hogy éjnek idején meglepjék Szófiát és a kormányhatalmat magukhoz ragadják. A Sztambulinszky-kormány, amelynek tudomása volt arról, hogy nagyobb összeesküvés készül, az utóbbi időben biztonsági intézkedéseket tett. Maga Sztambulinszky személyes biztonsága érdekében javarészt Szófián kívül időzött. Naponta csak pár órát töltött a fővárosban, hogy a legsürgősebb kormányzati ügyeket elintézzék.

Az összeesküvők terve minden intézkedés ellenére is sikerült. Szófiában proklamálták a kivételes állapotot. A várost csapatok és macedon bandák szállták meg. Egyébként a fővárosban nyugalom van, de a lakosság fél attól, hogy Sztambulinszky hívei véres bosszút állanak. Szófiában több előkelő személyiséget letartóztattak, így az eddigi minisztereken kívül több kormánypárti képviselőt is. A forradalmi események folytán beszüntetett vasúti forgalmat az elmúlt éjjel helyreállították. A konstantinápolyi express, amelynek tegnap kellett volna Belgrádba érkeznie, csak ma érkezett meg. Az utasok elbeszélése szerint a Sztambulinszky kormány eltávozása éjnek idejében, teljes csendben ment végbe. Csak Szófia rendőrfőkapitányát lötték agyon, mert vonatkozott a forradalmárokhoz csatlakozni. Eddig meg nem erősített jelentés szerint Sztambulinszky a parasztpárt tagjaihoz fellívást intézett, hogy a győzelmes szófia forradalmárokkal vegyék fel a harcot.

Nyugalom Bulgáriában.

Szófiából táviratozzák: A helyzet továbbra is kitünő. Szófiában tegnap hatalmas tüntetés volt. Őriási tömegek lelkesen éltették a nagyhatalmak követségeit. A belső hírek szintén örövendetesek. Itt-ott kísérlet történt a rend zavarására, de ezeket a próbálkozásokat nyomban elfojtották. A lakosság mindenütt készséggel támogatja a hatóságokat. Az új közigazgatási tisztviselők elfoglalták állásukat. A miniszterelnök fölkereste a diplomácia képviselőit, akik megelégedésüket nyilvánították azon, hogy a hatalom átvétele erőszakosság nélkül ment végbe és megigérték erkölcsi támogatásukat.

Szófiából táviratozzák: A király kihallgatáson fogadta az új kormány valamennyi tagját. A kormány összetételében a következő változások történtek: Miniszterelnök és közoktatásügyi miniszter **Czankon Sándor** egyetemi tanár, hadügyminiszter **Vulkov** ezredes, külügyminiszter **Kalox Kristóf**. A többi miniszter megtar-

totta tárcáját. Minthogy az új miniszterelnök személye nagy tekintélynek örvend a közvélemény körében, az ország bizalma mindjobban erősödik az új kormány iránt. A kommunisták vezetői ma reggel kijelentették, hogy pártjuk loyális magatartást fog tanusítani. Semmiféle különös rendszabályt nem hoztak, még cenzurát sem léptettek életbe.

Jugoszlávia védekezik.

Belgrádból táviratozzák: Az első tegnap este ideérkezett hírek a szófia puccsról annál nagyobb szenzációt keltettek, mert a Sztambulinszky-kormány pozícióját olyan szilárdnak tartották, hogy a macedon szabadsapatok puccsa kilátástalannak látszott. Nyomban a hivatalos jelentés beérkezése után minisztertanács ült össze, hogy állást foglaljon a Szófiában alakult új helyzettel szemben.

Irányadó körökben azon a nézeten vannak, hogy a szófia katonai forradalom veszélyezteti a neuillyi szerződés által teremtett helyzetet és hogy ezért a S. H. S. királyságnak, mint leginkább érdekelt államnak a dolgok további fejlődését Bulgáriában a legnagyobb figyelemmel kell kísérnie. Minthogy a szófia rendszerváltozás következtében tárgyalanná vált a nisi egyezmény végrehajtása is, a belgrádi kormány hatályosabb rendszabályokat léptet életbe a szerb határon a bolgár bandák betörése elleni védekezés céljából. A minisztertanács megbízta a hadügyminisztert, hogy az úskiübi hadtestparancsnokságnak rendszeres jelentéseket küldjön a bolgár események további fejleményeiről.

Hatalom — aknamezón

Párisból táviratozzák: Sztambulinszky bukásának előzményeiről, a helyzetet jól ismerő helyről a következőket jelentik:

— A Bulgáriában lejátszódó események összes indító okai Sztambulinszky miniszterelnök személyében és politikájában összpontosultak. Már régebben bizonyos volt, hogy Sztambulinszky miniszterelnök hatalma aknamezón épült, mely minden pillanatban felrobbanhat alatta. Emlékeztetes, hogy nemrégiben a bolgár nemzetgyűlés épülete elé bombát vetettek és négy lövést adtak le a miniszterelnök autójára, melynek összes utasai elpusztultak és a miniszterelnök csak csodával határos módon maradt életben. Már ekkor mindenki tudta, hogy a mérnylő kezeket hol kell keresni. Sztambulinszky ugyanis a béke és türelem politikájának hirdetője volt azokkal szemben, akik Bulgáriának a békeszerződésből eredt területvesztéséigbe semmi módon sem tudtak helyenyugodni és az országot mindenáron irredenta politikába akarták belevinni.

— Közben azonban a macedonok, kiknek forradalmi szervezetei egyre jobban előtérbe léptek, a bolgár népet az elszakított területek visszahódításával és idegen járom alá került testvéreik felszabadításával izgatták. Az elkeseredettség tetőfokára magasították, amikor nemrégiben maga Sztambulinszky beismerte nagy

politikai beszédében, hogy a győztes nagyhatalmak Karagacsnak, Drinánoly jelentős külvárosának, a törökök számára való kiadásával a bolgár népet abban a reményében csalták meg, hogy a békeszerződés 48. pontja értelmében saját kijáratot kap az Aegei-tengerhez. Sztambulinszky maga is méltatlankodva nyilatkozott erről az eseményről, de egyúttal kijelentette, hogy az idő még nem érkezett el Bulgária beavatkozására és hogy az országnak békével és türelemmel meg kell várnia, mit hoz a jövő. Most azonban a macedonok forradalmi szervezeteinek és a főiskolák hallgatóságának sikerült felszínre törnie és a hadsereget a királlyal együtt, a ki már régebben aggodalmaskodva nézi a parasztság elhatalmasodását, a maga számára megnyernie, úgy, hogy Sztambulinszky bukásának váratlan gyorsasága Bulgáriát egy teljesen megváltozott politikai irány nagy fordulata és bizonytalan útja elé állítja.

A nagyhatalmak és az új kormány

Londonból táviratozzák: Az angol alsóház mai ülésén az egyik kormánytag kijelentette, hogy az angol kormány nincs kellően tájékozott a szófia eseményekről. Ezért meg kell várnia a részletes jelentéseket, mielőtt a bulgáriai eseményekkel szemben állást foglalna.

Párisból táviratozzák: Hivatalos körökben kielégítőnek mondják Cankow bolgár miniszterelnök kijelentéseit. Hangsúlyozzák, hogy Franciaországnak nem érdeke, hogy az új bolgár kormánynak nehézségeket okozzon, amíg a békeszerződéseket tiszteletben tartja. Azt hiszik, hogy az új kormánynak nehézsége esik a macedon elemek befolyását csökkenteni. Politikai körök sajnálják Sztambulinszky bukását. Az Echo de Paris szemére veti a kormánynak, hogy túlságosan súlyos feltételeket szabott Bulgáriának. A párisi szerb követ kijelentette, hogy a Balkán békéje hajszálon függ.

Londonból táviratozzák: Rendkívül komolyan tartják a bolgár forradalom következtében beállott helyzetet. Attól tartanak, hogy bolgár-török szövetség jön létre. Mac Keil kijelentette, hogy nem ismeri el az új kormányt és egelőre várakozó álláspontra helyezkedik.

Berlinből táviratozzák: **Radoszlavov** volt bolgár miniszterelnök, aki a háború vége óta Berlinben tartózkodik, megcáfolta azt a hírt, minthogy Bulgáriába szándékoznék utazni.

Párisból táviratozzák: Szászov tábornok, a lausannei bolgár delegáció vezetője sürgős utasításra Párisba utazik.

Sztambulinszky megszökött?

Párisból táviratozzák: A **Matinek** jelentik Szófiából: Sztambulinszky talusi házában huszonegy milliót foglaltak le külföldi devizákban. Szófiában az a hír járja, hogy Sztambulinszkynek sikerült külföldre menekülnie. Azt is beszélük, hogy Sztambulinszky vidéki házában rejtőzködik.

Az általános felháborodás.

Budapestről táviratozzák: **Sztojanovics** Iván volt budapesti bolgár követ a következő kijelentést tette:

— A bolgár forradalom Sztambulinszky, belpolitikájának követ-

kezménye, amely az alkotmánytörvényt lábbal tiporva, erőszakos rendszabályokkal az egész polgári társadalmat elkeseredéssel töltötte el. Nagyban hozzájárult a forradalom kitéréséhez a belügyminiszter nyilatkozata, amelyben ezeket mondotta: „Halálra vagyunk ítélve. Gyilkosok leskelődnek ránk. Ha bárki a kormány tagjai közül gyilkosság áldozatává válik, temetővé változtatjuk egész Szófiát, Küstendil és Petrics megyét.” Az általános felháborodás adta meg a lökést a forradalom kitérésére. A történet rendszerváltozás kizárólag belpolitikai vonatkozású és célja a termelő munka, az alkotmány és a törvények tiszteletének helyreállítása és a béke megőrzése. A királynak a politikai életben semmi szerepe nem volt és a politikától távol tartotta magát. Sztambulinszky alatt is korrektül viselkedett sőt szenvedett a miniszterek politikájától, akik nyíltan hirdették, hogy a királyra is lesujtanak, ha mála bármilyen ellenállásra találmanak.

Irodalom, művészet

* A legkiválóbb magyar operanékesnő, **B. Sándor Erzsébet** aradi vendégszereplése kultúreseményt jelent Arad művészi életében. A kiváló operanékesnő a külföld legteljesebb elismerését szerezte már meg művészetének és a leghíresebb operák igazgatói hívták meg az énekművészet eme büszkeségét vendégszereplésre. **B. Sándor Erzsébet**, aki Erdélybe mint szükebb hazájába jött le, kivételes művészetével ugyszólván egy csapásra hódította meg azoknak a városoknak közönségét, ahol már eddig vendégszerepelt. Aradi fellépésénél a legkiválóbb és legszebb operákat választotta ki, amelyekben nem csak Budapesten, hanem a külföld zeneértő közönsége előtt is soha el nem muló és hervadhatatlan sikereket szerzett. **Sándor Erzsébet** elhalmozták meghívásokkal, aradi vendégszereplése után a művészetek klasszikus hazájába, Olaszországba utazik, hogy ott hangversenyeken és operaelőadásokon szerezzon dicsőséget és elismerést énekművészetének. **B. Sándor Erzsébet** fellépései alkalmával egy-egy napi pihenőt tart, ezalatt összpörbákat tart az aradi társulat operaegyüttesével, hogy minden tekintetben elsőrendű és kifogástalan előadás szolgáljon keretül a kiváló művészasszony fellépésének. Csütörtökön Verdi örökszép operájában, a **Rigolettóban**, míg szombaton **Hoffmann** meséiben lép az aradi közönség elé.

* **Heti műsor.** Szerda: **Obsitos**. Barics Gyula és Győző Alfréd fellépésével. Csütörtök: **Rigolettó**. **Sándor Erzsébet** vendégfellépésével. Péntek: **Igóló diákok**. Szombat: **Hoffmann** meséi. **Sándor Erzsébet** vendégfellépésével. Vasárnap d. u.: **Büvös kard** és **Csiperkőzsa**. Este: **Sárga csikó**.

* **Csillogó könnyek** szökkentek a nézők szemébe az **Obsitos** előadásán, amelynek címszerepét a közönség kedvence, **Barics Gyula** játszotta. Megkapó drámai erővel játszotta meg az **Obsitos** alakját. És kacagások gyöngyöztek a nézőtérre, amidőn **Győző Alfréd** és **Balogh Böske**, a két pompás humor és kiapadhatat-

Arad a légi forgalom állomása.

Repülőjárat Budapest és Bucarest között Aradon át.

Budapestén újfajta szórakozása van a publikumnak. Akinek pénze van, azt öt vagy tízezer koronáért sítarepülésre viszik a Gellért-szülő előtt levő kikötőben horogonyozó hidroplánok. A közönséget még az sem riasztja vissza, hogy az első napokban egy gép lezuhant. Főképpen vasárnapként délelőtt és délután szakadatlanul a levegőben keringenek a fehér gépek és még sem győzik mind elvinni a jelentkezőket. A békeszerződésben Magyarországra kikötött repülési tilalmát az elmúlt év novemberében oldották fel, akkor, amikor már külföldön mindenütt megszokott közlekedési eszköz volt a repülőgép. Addig csak a Francia-Román Társaság járatai kötöttek ki a Páris-Bucaresti közötti úton Budapesten. A hidroplánokat, amelyek most a budapesti közönséget viszik sítarepülésre, az Aero Express Társaság szerezte be a németországi Dessauból, ahonnan az ott kiképzett magyar pilóták már a levegőn át hozzák őket Budapestre. A Junkers-gépek ma már világhírűek, amelynek az Aero Express gépei. Egy ilyen géppel repült néhai Károly exkirály is Svájcban Magyarországra. Ez a társaság engedélyt kapott hidroplán forgalomra a Duna magyarországi szakaszán, a Budapest-Balaton balatoni körforgalomra, szárazföldi gépek részére Budapest-Prága, Budapest-Zágráb és Budapest Bucaresti között Aradon keresztül.

A másik vállalkozás a „Magyar Légiforgalmi Társaság”, a mely Bécs-Budapest és Budapest-Belgrád között bonyolítja le a forgalmat. Ugy a Légiforgalmi, mint az Aero Express jogosult az ország fölött minden irányban magánforgalmat fenntartani és ha most valamelyik budapesti üzletembernek eszébe jut, hogy két óra múlva Miskolcon van fontos dolga, csak kitelefonál a Mátyásföldre és egy óra múlva már startol vele a gép. A társaságok nemzetközi vonalai még nem működhetnek, mert a szóban levő más államokkal, így Csehszlovákiával, Romániával és Jugoszláviával még nem sikerült megállapodni. Legelőször valószínűleg a Budapest-Bécs vonalat adják át a forgalomnak. Állandóan folyik a tárgyalás a román kormányral is és a magyar társaság nagyon szívesen belevonná a hálózatába nemcsak Aradot, hanem Oradea-mare (Nagyváradot) és Clujt (Kolozsvárt) is. Két vállalat van még alakulóban, amelyek a München-Odessa vonal magyar szakaszán Szombathely-Budapest és Debrecen-át és Budapest-Miskolc és Varsó között bonyolítanak le a forgalmat Budapest körülben valószínűleg nemzetközi légi forgalmi központ

lesz. Itt menne keresztül a francia Páris-Konstantinápoly, az angol London-India, a német Berlin-Szalomiki-Kairó és az olasz Róma-Moszkva vonal. Budapest légi forgalmi kikötője most a Mátyásföldön van, ez azonban messze esik a magyar fővárostól és ezért az új légi kikötőt Nagyrákoson akarják berendezni. Természetesen a legmodernebb igényeknek megfelelően, meteorológiai és kísérleti állomásokkal, szállókkal az átutazókkal, amint az Párisban van. A legutóbbi időben az albertfalvai repülőgépgyárban elkészültek az első magyar kereskedelmi repülőgépek: a Sárkány-típusú gépek, amelyeket Szabeny és Oravecz mérnökök terveztek.

Megszüntették

az aradi iparfelügyelőséget.

(Trimitioni iparfelügyelőt Bucarestbe rendelték.)

Ma érkezett meg az aradi iparfelügyelőséghez az ipari és kereskedelemügyi miniszterium június 2-án kelt 19593. számú rendelete, amelyben ez év április elsejei événnel felosztatja az aradi iparfelügyelőséget. A rendelet három iparfelügyelőséget engedélyez Erdélyben Clujon (Kolozsvárott), Brasovban (Brassóban) és Timisoaran (Temesvárott). A tg-muresi (marosvásárhelyi) sibiu (nagy-szebeni), oradia-marei (nagyvárad) és az aradi iparfelügyelőségeket pedig felosztatja a rendelet. Kazánfelügyelőség csak kettő lesz Erdélyben Clujon (Kolozsvárott) Brassó osztálylyal és Oradia-Maren (Nagyvárad) valószínűleg Timisoara (Temesvár) alosztálylyal. Az iparfelügyelőségek személyzetét elbocsátották, az iparfelügyelőket pedig, így Aradról Trimitioni Traján iparfelügyelőt a miniszteriumba rendelték szolgálattétel végett. Az aradi iparfelügyelőség kerülete Arad- és Hunyadvármegyékre terjed ki. A kerületben 1200 káczán van, amit 3 illetve 5 évenként kell megszemlélni, gyártelep, 300 van a kerületben, ebből száz Aradon és az iparfelügyelőség megszüntetése nemcsak a vállalatoknak okoz nagyobb költségeket és fáradságot, de Arad városának egyéb károkat is okoz azért, hogy elmaradnak azok a vidékiek, akik eddig az aradi iparfelügyelőséget látogatták és az alkalmat vásárlásokra használták fel. A város fejlődésének súlyos akadályozását jelenti a rendelet és mint értesülünk, Zima Tibor, Arad város kamarai képviselője intervenálni fog az illetékes miniszteriumnál Aradra nézve sérelmes rendelet megváltoztatása érdekében. Ilyformán még nem tekinthető véglegesnek a rendelkezés és valószínűleg elmarad az aradi iparfelügyelő Trim-

itioni Traján Bucarestbe való át-helyezése is. Trimitioni iparfelügyelő szimpatikus, előzekény mo dorával és szakértelmével az érdekeltek teljes elismerését vívia ki és távozását általánosságban sajnálat tal vennék.

Hogy áll a leu?

Június 12-én fizettek 100 lelért:

Aradon:

2.85 svájci frankot,
7.75 francia frankot,
17.81 szokolót,
3000 külföldi magyar koronát,
3200 tényleges magyar koronát,
3600 belöldi magyar koronát,
38.400 német márkát,
36.000 osztrák koronát.

Párisban 8.05 frankot
Budapestben 3150-3400 koronát
Bécsben 36500 osztrák koronát

Beltöltött iskola.

Clujról táviratozzák: Angelescu közoktatásügyi miniszter értesítette a tankerületi főigazgatót, hogy a polgári iskolai tanárképző intézet vizsgálataira ne küldjön ki vizsgabiztosokat, mert nem ismeri el az intézet nyilvánossági jogát. Ez a rendelet nagy feltűnést keltett.

Újabb összeesküvés.

(Egy szökött diákot elfogták.)

Clujról (Kolozsvárról) táviratozzák: Újabb összeesküvést fedeztek fel, amelynek központjában Felner István nevű csernovici születésű 17 éves iskolai tanuló áll. Az összeesküvők eredetileg Károly trónörökös ellen akartak merényletet elkövetni, azonban később megváltoztatták szándékukat, mert merényletüknek csak a magyarság látta volna kárát, mivel a trónörökös mindig barátja volt a magyarságnak. Ezért Petula tábornok meggyilkolását határozták el és egy alkalommal Felner meg is szólította a tábornokot a lakása előtt és kérte, hogy vegyék fel a hadseregbe. Azonban megállapították, hogy iratai hamisítványok és állítólag az összeesküvők Prónaytól és Héjjastól kaptak volna megbízást. Felner több társát letartóztatták. A letartóztatás hírére Felner apja, aki Budapesten órást és romániai illetőségű, megérkezett Kolozsvárra, de eddig nem tudott a fiával beszélni. Kijelentése szerint fia egyik budapesti kereskedelmi iskola III. éves növendéke és állandóan rossz tanuló volt. — Most is a vizsgák előtt az apja megfenyegette és ettől való féltelmében menekült el hazulról. Az apja szerint a fiu romantikus és kalandos természetű fiatalember, akiről nem tetelezi fel, hogy ilyen természetű ügyben része lenne.

lan jókedvű színész jelent meg a rivalda lámpái előtt, hogy elénekelte azt a kuplét, amelyet velük zümögött az egész nézőtér. A darabot szerda estére tűzte műsorra az aradi színház igazgatósága.

* Búbajos emlékeink azok, amelyek a rég elmúlt, soha vissza nem térő diákkort juttatják eszünkbe. A diákélet szépségeit hozza vissza egy estére Farkas Imre az „Iglói diákok” című operettje. Egymásért vágyódó szerelmeseik, fehér mese az, amely a szerelem körül ionódik. Barics Gyula és Győző Alfréd, az aradi színház állandó vendégei régi jó szerepeiket játszik ebben az operettben, amelyet péntek estére tűzött műsorra a színház igazgatósága.

* Minden gyermeknek meg kell néznie a Csipkerózsát és a Bűvös kártyát, ezt a két pompás mesejátékot, amelyek vasárnap, június tizenhetedikén kerülnek színre az aradi nyári szinkörben. A színészek nagyban készülnek az előadásra. A Csipkerózsát Kubán Endre, az ismert timisoarai (temesvári) lapszerkesztő írta. A Bűvös kártya szerzője pedig Serényi József aradi újságíró. Érdeklőség gyanánt említjük meg, hogy mesedélutánon Kubán Endre, akiről Kóro Pál néven ismer egész Erdély ifjúsága, több tanulságos mesét mond el.

Orvosok kiszállási költsége.

(Majd ha a parlament megszávalva.)

Dr. Bradean Athanaz megyei főorvos ma érkezett vissza Clujról (Kolozsvárról), ahol a pénzügyi vezérigazgatóságnál és az egészségügyi főfelügyelőségnél intervenált azért, hogy az orvosok kiszállási költségeiket kapják meg mielőbb, amelyeket már több mint két esztendeje nem folyósítanak. Ennek az lett a következménye, hogy egyes orvosoknak a kincsfárral szemben sok ezer leire szaporodott fel a követelésük és igen sok orvos, miután látta, hogy a kiszállási költségeket nem térítik meg, most nem is hajlandó hivatalos kiszállásra. A megyei főorvos most Clujon újabb ígéretet kapott, hogy visszamenőleg kifizetik ezeket a pénzeket, de majd csak azután, ha a parlament is letárgyalta a költségvetésbe való felvételüket. Dr. Bradean Athanaz tegnap résztvett a Clujon megnyílt három hetes orvosi továbbképző tanfolyam ünnepélyes megnyitóján, amelyet dr. Hattegán Emil egyetemi tanár rövid beszéddel adott át hivatásának. A tanfolyamon a megyéből csak egyetlen orvos, dr. Cucu Vazul Arad város főorvosa vesz részt.

— Vidrighint visszahelyezték állásába. Timisoarai (temesvári) szerkesztőségünk telefonálta: Vidrighin Stan mérnököt, a timisoarai vízvezetési művek igazgatóját, volt timisoarai főpolgármestert Gheorghieviciu Lucian főpolgármester állásából felfüggesztette és fegyelmi vizsgálatot rendelt el ellene, mert Vidrighin állítólag több aktát illetéktelenül magával vitt. Vidrighin Bucarestbe utazott és a belügyminiszternek személyesen tett jelentést ügyéről. A belügyminiszter most táviratilag intézkedett Vidrighinnek állásába való visszahelyezéséről.

— A radnai templomért. A radnai templom és zárda újjáépítésére ma az Aradi Közlöny kiadóhivatalához Kneffel Lajos és neje 250 leit, az oltárnál szerencsétlenül járt tűzőltő hátramaradtjainak 50 leit küldöttek be. A beküldött összegeket rendeltetési helyére juttatjuk.

— A „Liga“ tagokat felkéri az igazgatóság, hogy üzletrész befizetéseiket a közgyűlés által meghatározott 200 (Kettőszáz) leire mihamarabb kiegészíteni sziveskedjenek, mert a központ utasítása szerint az előnyös áruosztásban ezután csakis azok részesülhetnek, akik a 200 lei befizetést teljesítik. (Nagyobb mennyiségű textil és fűszer utban van.) Cukor (a 200 leies tagoknak) most 40 lei.) Tagkedvezmény: a befizetett tőke után 6% kamat és a mindenkor vásárlás után 1—3% térítés. Ujjonnan belépők is nyomban megkapják a kedvezményt.)

— A Szociális Missziótársulat vasárnap délután tartotta Vásárhelyi Janka és dr. Lakatos Ottó elnöklése alatt közgyűlését a városháza dísztermében, melyet ez alkalommal zsufozásig megtöltött a közönség. A gyűlést dr. Lakatos Ottó nyitotta meg. Beszédében vázolta az egyesület feladatát, amely a testi és lelki nyomor enyhítésével, a társadalmi osztályok két kiálló végletét iparkodik egymáshoz közel hozni és békes kiegyenlítődést teremteni. Steinitzer Jenny titkár az egyesület működését vázolta. A statisztikai adatokból kitűnik, hogy a Szociális Misszió által fenntartott „Növelési Hivatalban“ egy év alatt megfordult 121 munkakereső, 81 munkaadó, 1374 esetben ügyfél és 554 munkatárs. Elintézett ügy 3607. Szegénylátogatás 1224 alkalommal. A kiosztott élelmiszer, ruha- és pénzbeli segély 52,562 lei értékét képviselt. A „Napközi Otthon“ 7652 gyermeket látott el, fenntartása 38,645 leibe került. Az ünnepies hangulatú közgyűlést Szilágyi Dózsa premontrai tanár, a napokban tartott lelkigyakorlatok révén Aradon közkedvelt hitszónok, hatalmas szárnyalású beszéde fejezte be.

A dortmundi gyilkosság

(Nem németek üllék meg a francia tiszteket.)

Dortmundból jelentik: A két francia tiszt meggyilkolása ügyében ma a megszálló hatóságok közlik, hogy a tettét nem németek követték el. Ezt bizonyítja, hogy a lövedékek puskából és karabélyból erednek. A dortmundi államügyvétség 5 millió márka jutalmat tűzött ki a tettesek nyomravezetőjének. Ma különben Dortmund újabb véres esemény színhelye volt. A felizzgatott német lakosság provokált az utcán francia őrzőkat, amelyek lövöldözni kezdtek és öt német polgárt agyonlőttek. A városi tanács ma ülést tartott, amelyen élesen elítélte a francia tiszt meggyilkolását és tiltakozott az emiatt élethelétetett megtorló rendszabályok ellen. Elsősorban pedig a liat német polgári agyonlövétése és két városi tanácsos letartóztatása miatt. A tanács döntését a francia parancsnokságnak írásban nyújtották át. A dortmundi német rendőrségen eddig számos eltűnést jelentettek be.

Könyvujdonságok

élet hírlapirodában

LEGUJABB.

A parasztlak Szófia ellen.

(Hír Sztambulinszky meggyilkolásáról.)

Bucurestből jelentik: A Presa írja: Ruszcsukból érkező hírek szerint a parasztlak csapatok megkezdték felvonulásukat Szófia ellen. Sztambulinszky miniszterelnököt elfogták és Macedonia kevésbé megközelíthető helyére szállították, ahol szigorúan őrzik. Hír szerint Sztambulinszkyt állítólag meggyilkolták.

Belgrádból táviratozzák: A jugoszláv kormány jegyzéket intézett a bolgár kormányhoz, amelyben választ kér arra, hajlandó-e Bulgária a nisi egyezményt betartani, amit Sztambulinszky kötött a jugoszláv kormánnyal a macedón bandák lefegyverzésére. Hír szerint Jugoszlávia nagyobb csapatokat koncentrált a bolgár határra.

Jegyzék a törökökhöz.

Párisból táviratozzák: A szövetséges kormányoknak török jegyzéket nyújtottak át, amelyben a török kormány kijelenti, hogy Törökország csak francia frankban vagy török pénzben vállalhatja a kölcsönszelvénvek megfizetését. Az utóbbi esetben mindig a frankparitásnak megfelelő összegben.

Közgazdaság.

Pánik Budapesten
a korona esése miatt.
(A Ganz-Danubius egy millió koronával emelkedett egy nap alatt.
— A korona további zuhanása várható.)

A magyar korona esése a zürichi tőzsdén nagy pánikot okozott Budapesten. A korona napok óta tartó folytonos lassu esése Zürichben, hirtelen iramot vett és a tegnapi 0.9.50 jegyzésről 0.8.50-re esett. A leit a budapesti devizaközpont hétfőn 29—31-en jegyezte, a lei mai jegyzése ezzel szemben 31.50—34-re ugrott. Ennek megfelelően a belföldi magyar korona árnak 1 leu-val szemben 40-leiz közel kellene lennie. A budapesti tőzsdén nagy áremelkedések történtek. Az inari és kereskedelmi vállalatok részvényeinek a gazdasági helyzetre alkalmazkodó ártértekelése teljes erővel folyamatban van. Az egyes részvények iránt mutatkozó érdeklődés lázas lievességgel felszöktette az árfolyamokat. A Ganz-Danubius például egy millió koronával ugrott. Az irányzat általában szilárd.

A budapesti gabonapiacra rendkívüli irányzattal indult a forgalom. A korona külföldi esése már itt is érezhető, mert minden hirtelen megrágták. A buza ára ezer koronával emelkedett, a malmok pedig 16 koronával drágították meg a liszt árát kilogrammonként.

Aradi valutaárak. (Junius 12.) Francia frank 13, svájci frank 35, dollár 200, dinár 2.10, szokol 6, márka 0.0040, lira 9.40, angol font 900, magyar korona 0.03.25, osztrák korona 30. — Kifizetések: Budapest külföldi 30, belföldi 36, Bécs 360, Berlin 26, Prága 595, Milano 9.35, Zürich 35.50, Páris

12.90, Belgrád 2.20, London 915, Newyork 199.

Bucurestli tőzsdezárlat. (Junius 12.) Kifizetések: Páris 12.85, Berlin 0.002560, London 915, Newyork 198, Milano 9.30, Zürich 36, Bécs 0.002875, Prága 5.95, Budapest 0.0385. — Valuták: Napoleon 700, márka 0.0030, léva 1.40, török lira 1.10, angol font 890, francia frank 13.20, svájci frank 35, lira 9, dracma 2.70, dinár 2.15, dollár 200, lengyel márka 0.0038, osztrák korona 29, magyar korona 0.025, szokol 5.96.

Zürichi nyitás. (Junius 12.) Berlin 0.0068, Newyork 556.50, London 2567, Páris 35.80, Milano 25.85, Prága 16.60, Budapest 0.0850, Belgrád 6.20, Varsó 0.0087, Bécs 0.0078.25.

Zürichi zárlat. (Junius 12.) Berlin 0.006750, Amsterdam 218.10, Newyork 556.50, London 2568, Páris 35.75, Milano 25.8250, Prága 16.60, Budapest 0.0850, Belgrád 6.20, Varsó 0.0087, Bécs 0.0078.25.

Bécsi hivatalos zárlat. (Junius 12.) Prága 2120, Belgrád 770, Budapest 9.75, Varsó 0.99, Milano 3295, Bucuresti 365, London 327500, Newyork 71060, Páris 4560, Zürich 12770, Berlin 0.83, Amsterdam 27850.

Budapesti devizaközpont jegyzései. (Junius 12.) Napoleon 22100, Amsterdam 2399—2469, Belgrád 68—70.50, Berlin 0.07.50—7.95, márka 0.08—8.45, Bucuresti 31—33.50, lei 31.50—34, London 28240—28940, angol font 28260—28960, Milano 284—291, Newyork 6120 6295, Páris 394—406, francia frank 399—411, Prága 182.50—189.50, Varsó 0.0960—10.40, Bécs 0.08.60 0.05, Zürich 1100—1135, svájci frank 1105—1140.

Drágább lesz a petroleum. Bucurestiből táviratozzák: Az ipar és kereskedelmi miniszter teljesítette a petroleum-szindikátusnak a petroleum árak felemelésére vonatkozó kérelmét.

Kandia főzőcsoko ládék felülmulhatatlan minőségű
1/2 kg-os csomagokban is kapható. Minden háztartásban nélkülözhetetlen. I—13754

Mozi.

Még két napig látható az Apollóban „A mesébelei herceg“, amelynek vezető női szerepét az amerikai filmművészet egyik új csillaga, Agnes Ayres játssa. A csodás filmdráma eddigi előadásain megkapó, izgalmas jeleneteivel, a lüktető drámaiasság frappáns fordulataival igazán nagy sikert aratott. A pompás filmtörténet egy csodaszép, de koldus varrónő érdekes történetét adja, akinek az az élettragédiája, hogy férje durva, elzüllött ember. Maryt, a szép varrónőt — különös céljainak eszközeül akarva — az olajkirály kastélyába fogadja s itt a gyönyörű palota, a dúslakodó életmód káprázatos fényében beleszeret az asszonyba Roger, a milliomos ifju. A züllött férj épen az olajkirály kastélyába akar betörni, ahol a felesége él, hogy a mesés ékszereket elrabolja, de a betörőt épen cinkostársa lövi agyon. Mary megszabadul élete átkától és Roger felesége lesz. A nagyszerű film csütörtökig marad az Apolló műsorán.

Halalos végű áldomás.

(Gyilkosság egy ház árverése után.)
— Timisoara (temesvári) szerkesztőségünk jelenti telefonon: Megdöbentően véres tragédia történt ma Buziáson. Blidariu Moise buzziási lakos hatezer leijel tartozott Pelips György buzziási gazda feleségének. Az asszony beperelte Blidariut a kérdéses összeg megfizetése végett és a járásbíróság megítélte az asszonynak a tartozást, majd később, mert Blidariu nem fizetett, elrendelte házának elárvereztetését, amif mint a legtöbbet ígérő Pelips György vett meg. Blidariu tegnap megívtta házához Pelips Györgyöt és feleségét, hogy kibékülési lakomát tartson velük. A házaspár el is ment és Blidariu jól tartotta őket étellel és itallal. Pelipsseel pálinkát itatott, míg ő maga az italt az asztal alá öntötte. Egy váratlan pillanatban Blidariu botot ragadott és agybatöbe verte Pelips Györgyöt, majd kést ragadott és azzal támadt rá. Pelips György védekezett és a duellkodás közben valahogyan Blidariu fölé került és zsebkésével ellenfelének mellébe szurt, aki azonnal szörnyet halt. Pelips György állapota életveszélyes. A tragédia Buziáson és környékén nagy megdöbentést váltott ki.

A szerkesztésért:
KAROLY JOZSEF
felel.
Cenzurat:
IOAN NICHIN.

CREME MADELAINE
Kiváló hatású kozmetikai készítmény szeplo büratka (mitesser) pattanások, arcvörösség, májfoltok és arebör minden tisztatlansága ellen. — Készítik:
Dr. Földes & Hehs
gyógyszerészek, pipere szappan és vegyszeti gyár: Arad, Micalaca. Budapest Bertalan-utca 26. Margit creme gyár. Ügyeljünk a márkára, óvakodjunk a hamisításoktól és hasonnemű utánzatoktól. 13891

Angyalkuti
kéthornyolt 253-as nagy kicsi préselt és kézzel vert
fedélcserép
Str. Metianu (Forray-utca) 2. szám alatt kapható.

Rövid fekete keresztúros
zongora
majdnem új, jutányos áron
eladó.
Cím: „ECCA“-iroda, Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 40a. 13951

Perfect román fordítót
egész napi munkára
keres aradi vállalat.
Csakis elsőrangú erők ajánlkozzanak. Román nyelvű ajánlat „Prima“ jeligére KELET hírlapirodában adandók le. 13148

